

Riigikogu
riigikogu@riigikogu.ee

Teie 28.01.2026 nr 2-3/15-462, 7-
1.2/26-00203-2/
Meie 16.02.2026 nr 4.2-3/263-2

**Vastus Riigikogu liikme kirjalikule
küsimusele (KK 462)**

Lugupeetud Aleksandr Tšaplõgin

Tänan Teid pöördumise eest, milles juhite tähelepanu pereliikmete hoolduskoormusele ning sellega seotud sotsiaalsetele garantiidele.

Vastan Teie küsimustele nende esitamise järjekorras.

1. Miks ei säilitata raske puudega isikute püsihooldust teostavatele pereliikmetele tööstaaži ega ole ette nähtud vastavaid sotsiaalseid garantiisid?

Mõistan selle küsimuse taga olevat muret – püsihooldus on suur vastutus ja sageli tähendab see ka loobumisi tööelus ning ebakindlust tuleviku suhtes. Selgitan, et kehtiv õiguskord tagab raske puudega isikut hooldavatele pereliikmetele nii pensionikindlustusstaaži kogunemise kui ka ravikindlustuse. Seetõttu ei ole korrektne väide, et hooldajatele ei ole sotsiaalseid garantiisid ette nähtud. Sotsiaalsed garantiid tekivad sotsiaalmaksu tasumise kaudu.

Sotsiaalmaksuseaduse (SMS) § 6 alusel on kohalikul omavalitsusel kohustus maksta sotsiaalmaksu 33% isiku eest, kes hooldab sotsiaalhoolekande seaduse § 26 alusel puudega inimest, kellele makstakse hooldajatoetust ning kes ise ei tööta ega saa riiklikku pensioni ega ole osalise või puuduva töövõimega isik. Sotsiaalmaksu tasumine tagab hooldajale ravikindlustuse ning pensionikindlustusstaaži.

Pensionikindlustusstaaži arvestatakse ka hooldamise perioodi eest. Kui ühe kalendriaasta jooksul on sotsiaalmaks tasutud vähemalt sotsiaalmaksu seaduses kehtestatud kuumääralt, arvestatakse isikule üks aasta pensionikindlustusstaaži. See tähendab, et pensioniõiguse mõttes ei katke hooldaja „tööstaaž“.

Ühtlasi selgitan pensioni suuruse kujunemist. RPKS § 11 kohaselt koosneb riiklik pension baasosast, staažiosast, kindlustusosast ja ühendosast.

Hooldamise eest kogunev pensionikindlustusstaaž annab isikule õiguse pensionile, kui on täidetud vähemalt 15 aastat pensionistaaži, ning selles osas on hooldaja võrdsustatud töötava inimesega – üks aasta hooldamist arvestatakse ühe pensionikindlustusstaaži aastana. Pensioni suurus hooldamise perioodil sõltub siiski kindlustusosaku ja ühendosaku suurusest, mis omakorda sõltub isiku eest tasutud sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osa summast. Kuna hooldajate eest maksab kohalik omavalitsus sotsiaalmaksu seaduses kehtestatud kuumääralt, mitte keskmiselt töötasult, on sellest tulenev osak väiksem kui kõrgepalgalisel töötajal, kuid see on siiski olemas ning suurendab hooldaja tulevast pensioni.

Soovi korral saab hooldaja tutvuda oma pensioniandmetega aadressil: <https://www.eesti.ee/eraisik/et/artikkel/toetused-sotsiaalteenused-ja-pensionid/pension/pensionikalkulaator>

2. Kas Sotsiaalministeerium kaalub kompensatsioonimaksete või pensionistaaži arvestamise võimaluse kehtestamist isikutele, kes on sunnitud loobuma töötamisest lähedase hooldamise tõttu?

Kehtiv õigusraamistik on kujundatud selliselt, et sotsiaalhoolekande seaduse ja sotsiaalmaksuseaduse koosmõjus oleks hoolduskoormusega inimestel tagatud ravikindlustus ja pensionikindlustusstaaž ning nad ei langeks sotsiaalkindlustussüsteemist välja. '

[Sotsiaalhoolekande programmis 2026–2029](#) on eraldi rõhutatud vajadust luua meetmeid, mis soodustaksid hooldajate tööhõives püsimist ning toetaksid töötamise ja hoolduskohustuse ühitamist

3. Kas ministeerium peab õiglasemaks kehtivat olukorda, kus tasustatakse 1–2 tunniks päevas käiva sotsiaaltöötaja tööd, kuid eiratakse täielikult pereliikmete panust, kes tagavad ööpäevaringse hoolduse?

Pereliikmete ööpäevaringne hooldus on sageli nähtamatu töö, mis nõuab suurt aega, jõudu ja loobumisi.

Selgitan, kuidas kehtiv süsteem on üles ehitatud ja millised kohustused omavalitsusel on. Kuigi enamik kohalikke omavalitsusi maksab hooldajatoetust, ei ole hooldajatoetuse maksmine seaduse järgi kohustuslik. Küll aga kohalikel omavalitsustel kohustus hinnata nii abivajava inimese abivajadust (SHS § 15 lg 1–3) kui ka hoolduskoormusega inimese abivajadust (SHS § 15 lg 4).

Kohalikul omavalitsusel peab olema volikogu poolt kehtestatud teenuste osutamise kord, mis sisaldab vähemalt sotsiaalteenuse kirjeldust ja rahastamist ning selle taotlemise tingimusi ja korda (SHS § 14 lg 1). Abivajaduse väljaselgitamisel lähtutakse terviklikust lähenemisest inimese abivajadusele, arvestades tema toimetulekut ja ühiskonnaelus osalemist mõjutavaid asjaolusid. Abi andmisel tuleb KOVil valida abimeede, mis parimal moel vastab inimese tegelikele vajadustele ja tema suutlikkuse suurendamisele (SHS § 3 lg 1 p 2). Samuti tuleb sotsiaalteenuste osutamisel arvestada inimese tahet (SHS § 12 lg 1).

Täisealise isiku hooldus on üks kohaliku omavalitsuse kohustuslikult korraldatavatest teenustest (SHS § 26). Seadusandja ei ole sätestanud, kuidas omavalitsus teenust peaks rahastama, kuid ei saa eeldada, et hooldaja täidab oma ülesandeid tasuta. Kohalik omavalitsus võib maksta hooldamise eest toetust, mille suurus sõltub omavalitsuse poolt kehtestatud tingimustest. Kui hooldaja koormus ei võimalda töötamise kaudu endale sissetulekut teenida, tuleb KOV-il hinnata, milline on hooldaja majanduslik toimetulek. Abivajaduse hindamise tulemustest lähtuvalt tuleb kohalikul omavalitsusel teha otsus täisealise isiku hoolduse seadmise või sellest keeldumise kohta 10 tööpäeva jooksul alates nõuetekohase taotluse esitamisest (SÜS § 25 lg 1).

Kui konkreetne pöörduja on raske puudega, siis hooldajaks määratud täisealisel töötajal on õigus saada kalendriaastas kuni viis tööpäeva puhkust täisealise sügava puudega isiku hooldamisel (hoolduspuhkus) (TLS § 651 lg 1).

2023. aastal jõustunud hooldereform tõi esimest korda süsteemse muutuse, mis vähendas hooldekodu omaosalust ja suurendas KOVi rolli kodus toetavate teenuste pakkumisel. See oli samm perede koormuse vähendamise suunas.

4. Kas kavandatakse seadusandlikke või sotsiaalpoliitilisi muudatusi selliste perede toetamiseks?

Hoolduskoormus ei ole lühiajaline olukord, vaid sageli pikaajaline vastutus, mille kõrval on keeruline töö- ja pereelu ühitada. On mõistetav, et pered ootavad siin kindlustunnet.

[2023.aastal valmis Sotsiaalministeeriumi tellimusel hoolduskoormuse soovituslik hindamisvahend ja juhendmaterjal KOV-idele](#). Lisaks toetab Sotsiaalministeerium Euroopa Sotsiaalfondi vahenditest EPIKoja kaudu omastehooldajaid. Eesti Puuetega Inimeste Koda arendas 2024.a välja [omastehooldajate veebilahenduse](#), millest kujuneb virtuaalne n-ö kompetentsikeskus, kus jagatakse asjakohast infot ning antakse tuge hoolduskoormusega inimestele. Virtuaalse kompetentsikeskuse usaldusvärsuse ja tõsiseltvõetavuse tagamiseks uuendatakse pidevalt materjale (sh valdkondi kajastavad infovideod ja taskuhäälingu episoodid). Lisaks veebikeskkonnas olevatele materjalidele jätkatakse omastehooldusega seotud teemadel nõu ja info jagamist info- ja usaldusliini kaudu nii telefoni, e-posti kui ka veebikeskkonnas asuva vestlusakna vahendusel. Korraldatakse teavitusseminare erinevates Eesti piirkondades eesmärgiga suurendada sihtrühma teadlikkust omastehooldusega seotud aktuaalsetel teemadel ning tutvustada omastehoolduse infopunkti veebikeskkonda.

EPIKoda annab välja omastehoolduse veebikeskkonda tutvustavad trükised (infoflaier ja -voldik nii eesti kui vene keeles), mis on mõeldud levitamiseks sotsiaal- ja tervishoiuasutustes, raamatukogudes, kultuurikeskustes ja puudega inimeste ühingutes. Kahe aasta jooksul koostatakse kaks EPIKoja ajakirja *Sinuga* omastehoolduse erinumbrit.

2026. aastal alustatakse ettevalmistavate tegevustega, et käivitada üle Eesti eesti- ja venekeelsed omastehooldajate tugirühmad, samuti virtuaalsed tugirühmad. 2027. aasta lõpuks on käivitunud vähemalt 15 omastehoolduse tugirühma üle Eesti. Eesmärk on tugevdada KOV rolli, arendada koduteenuseid ja kujundada terviklik hoolduskorraldus, mis vähendab pereliikmete hoolduskoormust ning tagab inimesele tema vajadustele vastava ja paremini kättesaadava abi nii kodus kui vajadusel ka hooldekodus. Riigi suunad aastateks 2026–2029 on kirjas [sotsiaalhoolekande programmis](#).

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Karmen Joller
sotsiaalminister

Gerli Baida
Gerli.Baida@sm.ee